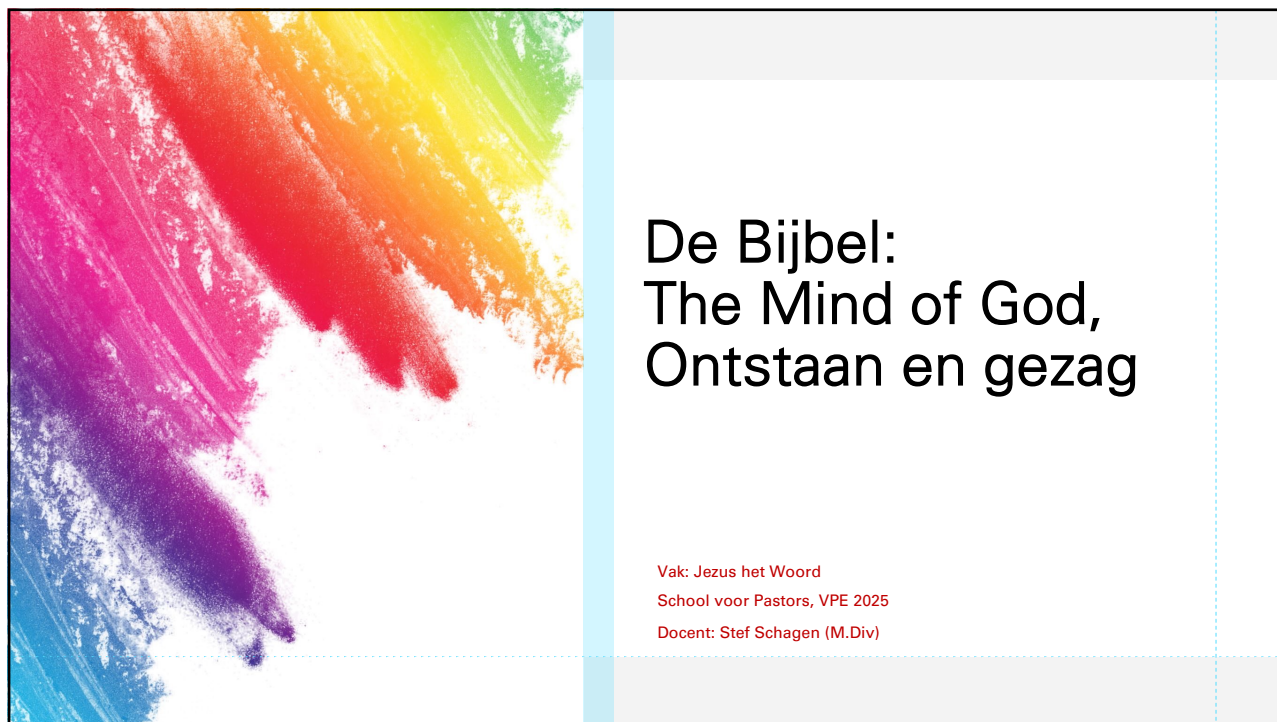

1

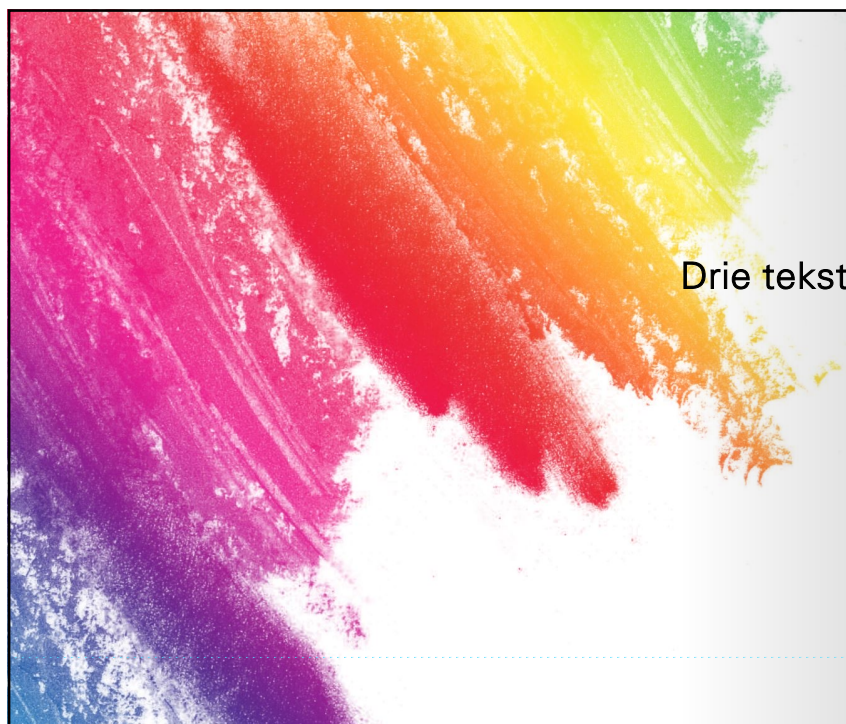
2

Opmerkelijk:

- * Simpel Boek: Een voor iedereen toegankelijke, begrijpelijke, logische verklaring van de menselijke situatie.
- * Bloemrijk literair Boek: 3 literaire stijlen, 7 genres, 62 andere vormen.
- * Bemoedigend Boek: Jaagt moed aan. Alles komt uit.
- * Confronterend Boek: Je komt jezelf erin tegen.
- * De Geest schreef 'm, preek 'm! (2Tim.3:15-17)
- * "Battle for the Bible" omdat de slang Gods waarheid verdraait sinds Genesis 3.

3

Drie teksten (vingertoppen):

2Tim.3:16
2Pe.1:20-21
Num.23:19

4

5

6

2 Timoteus 3:16-17

¹⁶ Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid,
¹⁷ opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust.

“God-geademd”

πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος

7

God wil gekend worden

Waarom zou je je geloof baseren op dit oude Boek?
 Omdat God die geschreven heeft.

Jezus is Gods spreken in Persoon, de Schrift is Gods spreken op papier, de schepping is Gods spreken in de natuur, en de geschiedenis spreekt van Gods trouw.

God wilde niet de Grote Onbekende blijven. God wil gekend worden. Het is mogelijk God te kennen, up close.

Algemene openbaring van de Natuur en het Wezen van God (Rom.1:20):
 God liet Zichzelf zien in de schepping (Psalm 19:1-6).

“Creation Calls” (Brian Doerksen): De schepping roept dat er een God is.

8

De Schrift: The Mind of God

God gaf niet alleen algemene openbaring van Zijn Natuur en Wezen in wat Hij heeft gemaakt, Hij gaf ook specifieke openbaring van Zijn karakter, gedachten, enz.

Hij openbaarde Zichzelf in Zijn Boek (Psalm 19:7-12). De Bijbel: "The Mind of God.

Je kunt weten wat er in Hem omgaat, wat Hem bezighoudt.

Op de pagina's van de Schrift, hoor je het hart van God bonzen, plannen van God, gedachten van God, wil van God, affecties en passies van God, frustraties en verontwaardiging van God, enz.

9

Het gezag van God in ons midden (Schriftgezag)

De Schrift is niet alleen Gods openbaring, ook Gods gezag in ons midden omdat God die schreef.

Meer dan in een persoon, de Paus of een systeem, ligt het gezag in de Schrift.

Luther: "Tenzij ik overtuigd ben door de Schrift, en door de Schrift alleen, niet door Pausen, Bisschoppen en Concilies, zal ik niet herroepen".

Niemand kan ons zomaar zijn wil opleggen, onze Schepper mag dat.

10

11

2 Petrus 1:20-21

²⁰ Dit moet gij vooral weten, dat geen profetie der Schrift een eigenmachtige uitlegging toelaat;
²¹ want nooit is profetie voortgekomen uit de wil van een mens, maar, door de heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken.

"God-geademd"
 ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

12

“Woordelijke Inspiratie van de Schrift”:

- * Onder inspiratie van de Geest kozen de schrijvers precies die woorden die God wilde dat zij zouden gebruiken om Zijn gedachten te communiceren.
- * De Geest leidde het schrijfproces zoals een zeilboot wordt voortgedreven door de Wind.
- * Geen mechanisch dictaat (vgl. Mohammed).
- * God dicteerde niet maar dirigeerde.
- * Hij liet de persoonlijkheid van de schrijver intact, en schreef door hen heen wat Hij wilde communiceren.
- * Je herkent de schrijver dus aan zijn schrijfstijl en andere typerende karakteristieken.
- * De evangelieschrijvers spreken elkaar niet tegen, maar vullen elkaar aan.

13

Inspiratie: Wat betekent dat?

- * Woordstudie doen: “Woorden geven uitdrukking aan betekenis”; “pregnant with meaning” (Dr.Drake Williams)
- * Syntax, grammaticale vorm, woordvolgorde zijn relevant (exegese).
- * Joh.1:1: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. (woordvolgorde)
- * Lukas 23:44: “Voorwaar Ik zeg je heden met Mij zul je in het Paradijs zijn” (punten en komma’s)
- * Matt.18:18: ἔσται δεδεδεμένα (Perf.Pass. Ptc. NPNom., van “deomai”: “zal reeds gebonden zijn”. (grondtekst)

14

De manuscripten (Grondtekst)

- * Resultaat van openbaring en inspiratie zijn de manuscripten.
- * Hebreeuws / Aramees OT (Dan.2:4b-7:1 is Aramees).
- * Koiné Grieks NT.
 - Koiné is algemeen Grieks.
 - Lingua franca van het Romeinse Rijk.
 - Samensmelting van dialecten als Aeolisch, Dorisch e.a.
- * De oorspronkelijke manuscripten zijn verloren gegaan.
- * Wel zijn er kopieën / tekstgetuigen / varianten (monniken).
- * Hoe zijn wij aan de grondtekst gekomen die wij vandaag lezen en hoe betrouwbaar is die?!

15

Tekstkritiek (Reconstructie)

- * De oorspronkelijke grondtekst is gereconstrueerd vanuit de kopieën die in omloop zijn (varianten; tekstgetuigen).
- * Het proces van reconstructie valt onder Tekstkritiek: Er is kritisch naar de varianten gekeken en vergeleken.
- * De Renaissance (15^e eeuw) en Reformatie (16^e eeuw) brachten nieuwe impulsen.
- * Na de val van Constantinopel (1453 AD) kwam er veel materiaal vrij.

16

Tekstkritiek (Materialen)

- * Enorm veel materiaal van de bijbel voorhanden, meer dan van welk ander literair werk uit de oudheid ooit.
- * Ter vergelijking: Er zijn slechts 10 manuscripten over Julius Caesar, 150 van Plato, slechts 300 van Josephus, 1000 van Homerus, 300 van Ilias Odyssee, slechts 1/3^e van Aristoteles' werken over.
- * De Dode Zee Rollen zijn waardevol gebleken.
gevonden 1947-1956
in de grotten bij Qumran
zo'n 900 oude manuscripten
geschreven tussen 3^e eeuw v.Chr. tot 2^e eeuw AD
info over het Jodendom en Xdom in die tijd
daar verborgen rond 68 AD.

17

Tekstkritiek (Erasmus)

- * Erasmus kwam in 1516 AD met zijn "*Novum Testamentum Graeca*" na het verzamelen van Griekse manuscripten, het 1^e gedrukte Griekse NT.
- * Erasmus' Griekse NT, ook wel de *Textus Receptus* genoemd, baande de weg voor de vertalingen van Luther in het Duits (1522), de KJV in het Engels (1611) en de SV in het Nederlands (1637).
- * Erasmus' NT corrigeerde Hiëronymus' Latijnse Vulgaat, de gezaghebbende Schrift van de Roomse Kerk.

18

Tekstkritiek (Erasmus)

- * Na zijn 1^e uitgave van 1516 AD voerde Erasmus enkele revisies uit (16^e eeuw).
- * Robert Stephanus en Theodore Beza voerden ook revisies uit (17 eeuw AD).
- * De Textus Receptus werd door de gebroeders Elzevir uitgegeven (1624 en 1633): "Een tekst die door iedereen is ontvangen, waarin wij niets veranderd of corrupt uitgeven".
- * In de 18^e en 19^e eeuw kwamen er evenwel betere wetenschappelijke methoden voor tekstkritiek.

19

Tekstkritiek (Lucianus)

- * Erasmus gebruikte voor zijn "Novum Testamentum Graeca" latere versies van Lucianus' Byzantijnse Tekst, de oudste Griekse tekst van de Bijbel die werd verspreid in het Byzantijnse Rijk (de voortzetting van het Romeinse Rijk na de val van Rome in 476 AD).
- * Lucianus van Antiochië (240-312 AD) produceerde en publiceerde de 1^e versie van het Griekse NT vlak vóór de vervolging onder K.Diocletianus (303-310 AD) toen veel kopieën in beslag werden genomen.
- * Lucianus' Tekst werd de basis van de Byzantijnse Tekst, de standaard van Antiochië en de Oosterse kerken.
- * De Byzantijnse Tekst was al in wording vanaf de 1^e eeuw AD. Er zijn zo'n 40.000 manuscripten en kopieën met oa. de Codex Alexandrinus en Codex Sinaiticus in omloop.

20

Tekstkritiek (Lucianus)

- * Lucianus' Tekst karakteriseert zich door makkelijke leesbaarheid, dat onduidelijkheden en vreemde grammaticale constructies verwijderd zijn door harmonisatie en doordat variaties gemengd werden.
- * Met de legalisatie van K.Constantijn van het Xdom (313 Edict van Milaan), werd Lucianus' tekst zeer gewild vanwege de behoefte aan het NT. Veel materiaal was in beslag genomen en verloren gegaan tijdens de systematische vervolging onder K.Diocletianus (303-310 AD)

21

Tekstkritiek (Nestle Aland)

- * Erasmus' Novum Testamentum Graece is herhaaldelijk gepubliceerd door Nestle Aland.
- * De 1e editie die Nestle publiceerdde was in 1898.
- * Nestle Aland publiceerdde in 2012 de 28^e editie van Erasmus' Novum Testamentum Graece.
- * Eberhard Nestle vatte het tekstkritische werk van de 19^e eeuw samen en maakt het toegankelijk.
- * Van bijvoorbeeld 3 varianten werden 2 die overeenkwamen opgenomen en de 3^e werd in een voetnoot verwerkt.
- * Er werd gebruik gemaakt van de materialen van meerdere wetenschappers (Tischendorf, Wescott, Hort, Bruce Metzger, e.a.).
- * In de 2^e helft van de 20^e eeuw kwam Kurt Aland langs zij Nestle's zoon nadat diens vader was gestorven, en daarna kwamen er herzieningen (ook van de kritische apparatus).

22

Tekstkritiek (NT)

- * De cijfers:
 - Zo'n 200.000 varianten van de Griekse tekst in omloop.
 - Zo'n 95% ongeschikt geacht (op authenticiteit).
 - Zo'n 10.000 overige varianten (5%) bevatten alleen grammaticale verschillen die geen invloed op de betekenis hebben. (Sommigen: 5.350)
 - Van de overige 5% bleken zo'n 50 varianten echt bruikbaar.
- * Vandaag: > 99,5% correcte grondtekst.
 - Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS)
 - United Bible Society (UBS)
 - Nestle-Aland 28^e ed. 1994 van Novum Testamentum G.
- * Inmiddels is de liberale wetenschappelijke kritiek op de grondtekst verstomd bij gebrek aan grond.

23

Tekstkritiek (OT)

- * Hoe komen wij aan de Hebreeuwse grondtekst?
- * Wat wij hebben is de Masoretische Tekst.
- * Van de 6^e - 9^e eeuw AD hebben Joodse tekstgeleerden, Masoreten, de Hebreeuwse tekst voorzien van klinkers en andere leestekens. Het oorspronkelijk Hebreeuws bestaat uit enkel medeklinkers.
- * Zij hebben gebruik gemaakt van een proto-Hebreeuwse tekst.
- * De Codex Aleppo is de meest gezaghebbende maar niet complete Hebreeuwse tekst (925 AD).
- * De Codex Leningrad is de oudste complete Hebreeuwse tekst (1008 AD).

24

Tekstkritiek (OT)

Vandaag:

- * De Biblia Hebraica van Rudolf Kittel (1906).
- * De Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS, 1966-1977; Deutsche Bibelgesellschaft) is vandaag de gelezen Hebreeuwse Tenach/OT.
- * De Biblia Hebraica Quinta, "de vijfde Hebreeuwse bijbel" wordt sinds 2004 uitgegeven maar wacht nog op completering. Het verwerkt de LXX en Qumran handschriften.

25

Daarna: De vertalingen

- * Allemaal goed, wel zijn er nuances.
- * De Latijnse Vulgaat (± 400 AD)
Hiëronymus vertaalde sommige teksten naar eigen voorkeur in plaats van letterlijk:
-Matt.3:2: "doe boete" ? (μετανοεῖτε)
-Lucas 1:28: "Maria vol van genade" ? (κεχαριτωμένη)
- * De KJV is de enige goddelijk geïnspireerde vertaling? ☺
"James" ? (Ἰάκωβος: Jakobus)
- * ESV standaard waar ik studeerde

26

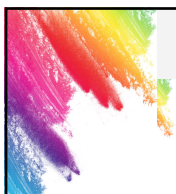
Numeri 23:19

¹⁹ God is geen man, dat Hij liegen zou; of een mensenkind, dat Hij berouw zou hebben. Zou Hij zeggen en niet doen, of spreken en niet volbrengen?

“God is geen man, dat Hij liegen zou”

לֹא אִישׁ אֵל וְיִכְזֹב

27

Door God geschreven, “Hij liegt niet”

(Num.23:19, Titus 1:2)

Wat betekent dat voor ons?

- God “leidt ons niet in verzoeking en ook niet in de verwarring”.
- De Schrift is waar.
- De Schrift is betrouwbaar. Als die door mensen was geschreven in 1500 jaar dan had het vol fouten en misleidingen gestaan?
- De Schrift is gezaghebbend omdat God die schreef: Gods gezag in ons midden (meer dan in een persoon of systeem).
- Alles komt uit (Jes.40:8).

28

Door God geschreven, "Hij liegt niet"

(Num.23:19, Titus 1:2)

Maar ook:

- Niemand kan een interpretatie geven die hem uitkomt (2Pe.1:20).
- Niemand kan een tekst gebruiken om zijn eigen mening te verkondigen.
- Wij willen God geen woorden in de mond leggen die Hij nooit gesproken heeft
- Dat vraagt dat wij goede exegese doen, geen eisegese.
- Er is altijd wel een tekst die lijkt te zeggen wat je denkt.
- Verantwoordelijkheid, betrouwbaarheid (1Cor.4:1).

29

Als God de Schrift schreef, is de Schrift onfeilbaar? Foutloos?

Marcus 2:26

Was Abjatar of Achimelek hogepriester?

Achimelek was hogepriester, Abjatar's vader volgens 1Sam.21:1

+ Wie is de zoon van wie?

2Sam.8:17 en 1Kron.24:6: een schrijffout?

¹⁷ Sadok, de zoon van Achitub en Achimelek, de zoon van Abjatar, waren priesters; Seraja was schrijver;

Maar 1Sam.22:20 zegt:

²⁰ Eén zoon van Achimelek, ... , Abjatar geheten, ontkwam; en hij vluchtte naar David.

30

Onfeilbaarheid van de Schrift

- Goddelijke inspiratie betekent onfeilbaarheid (2Tim.3:16, 2Pe.1:20, Num.23:19).
- Profetie van God moet waar zijn om die te kunnen onderscheiden van een valse profetie, Gods opdracht (Deut.13:1-5, 18:20-22). Wat gold voor OT mondelinge profetie geldt ook voor geschreven profetie van de Schrift.
- Voor de Bijbel om gezag te hebben is onfeilbaarheid nodig (Matt.5:17-20: "alles zal vervuld worden"; Joh.10:34-35: "niet gebroken").
- De Schrift gebruikt de Schrift, wat onfeilbaarheid onderstreept. Zelfs een enkel woord, tijd van een werkwoord (Matt.22:32 bijv.) en enkelvoud of meervoud (Gal.3:16).
- De Kerk van alle eeuwen heeft altijd in de autoriteit, betrouwbaarheid en onfeilbaarheid van de Schrift geloofd.
- Sommigen stellen dat de discussie over onfeilbaarheid alleen nodig werd toen liberale theologie de orthodoxe doctrines ondermijnden (opkomst Rationalisme en de Verlichting).

31

Onfeilbaarheid van de Schrift

- Het leeuwendeel van de OT profetieën is uitgekomen, wat de betrouwbaarheid, autoriteit en onfeilbaarheid van de boodschap bevestigt.
- Hermeneutiek: Wij moeten eerst de juiste interpretatie van een tekst hebben om vast te stellen dat er ooit sprake is van feilbaarheid.
- Kunnen wij, mensen met een beperkt verstand, ooit de feilbaarheid van de Schrift vaststellen?
- Calvin: "God sprak babytaal" toen Hij met ons communiceerde. "Aan God twijfelen is een hachelijke zaak".
- RK Theologen: de Bijbel is foutloos en de Paus onfeilbaar.
- De Protestanten: alleen de Bijbel is onfeilbaar.
- "Slippery slope argument".
- De God-mens relatie in het schrijfproces.

32

33

Canon

Ben je blij dat de bijbel zich beperkt tot deze 66 boeken?

Voorbeelden:

- Evangelië van Thomas (vers 114)?
- Marcion van Sinope (2^e eeuw AD)?

34

Canon

- * Er kwamen steeds meer literaire werken in omloop in de intertestamentaire periode (naast het OT) en vanaf de 2^e eeuw (naast het NT).
- * Er was behoefte aan duidelijkheid wat de kaders zijn van de waarheden van het geloof binnen zowel het Jodendom als Xdom.
- * De vraag rees: Welke boeken zijn gezaghebbend, de "regulae fide", welke niet?
- * Iedereen kan een boek schrijven en er gezag mee claimen.
- * "Canon": "Meetlat" van een timmerman (Hebr. "qāneh", "meetriet").

35

Canon

- * *Belangrijk*: Niemand heeft persoonlijk, in zijn eentje, bepaald welke boeken in het OT of NT moesten komen en welke niet.
- * Voorzienigheid van God?!
- * Deze 66 werden gezien in Israël en de Apostolische Kerk van de 1e eeuw AD als gezaghebbend en vertolking van de kerngedachten van het geloof.
- * Deuterocanonieke boeken en apocriefe geschriften werden niet gezien als canoniek (gezaghebbend) maar wel als nuttig. De Kerkvaders lazen ze niet publiek maar raadden ze aan om ze te lezen in privé voor wie diepere devotie wilden.

36

OT/Tenach: Ontstaan + samenstelling

- * De Vaderen schreven niets op.
- * Mozes schreef als eerste (Gods opdracht, Ex.34:17, 17:14, 24:27, Nu.33:2, Deut.31:19, 19:19-22, 24-26).
- * Jozua schreef "de Wet van God" (toevoegingen aan Mozes, Joz.24:26).
- * Israël had eeuwenlang een godsdienst zonder boek. Pas na Esther, Ezra, Nehemia, Maleachi was het compleet.
- * Waarom dan toch de Tenach?
- * Behoefte aan duidelijkheid: goddelijk gezaghebbende kaders en grenzen (in de intertestamentaire periode).

37

OT/Tenach:

- * Het OT is samengesteld uit een bredere verzameling literaire werken waar het OT naar wijst: "Boek van de Oorlogen van de Here" (Num.21:14), "Boek van de Oprechten" (Jozua 10:13), "Boek van de geschiedenis van Salomo" (1Kon.11:41), "de geschiedenis van Samuel, de ziener", "de geschiedenis van Nathan de profeet" en "van Gad de ziener" (1Kron.29:29), enz.
- * Apocriefe boeken: "3 Makkabeeën", "4 Makkabeeën", "Oden", "3 Ezra", "Eerste Boek van Henoch", "Jubileëën", "Susanna", "Psalmen van Salomo", "Sirach", "Epistel van Jeremia" e.a.

38

OT/Tenach: Waarom deze 39/24?

- * Jezus refereert in Lucas 24:44 aan de 3-delige Tenach: Torah, Nevi'im, Chetuvim (de volgorde wijkt af van de Prot.Canon)
- * De verwijzingen in het NT naar vrijwel alle OT boeken, behalve Richteren, Ruth, Kronieken, Esther en Hooglied (wel naar gebeurtenissen daarin in Heb.11).
- * De Griekse vertaler van het apocriefe Hebreeuwse "Jezus Sirach" (132 v.Chr.) heeft het over de 3 delige Tenach.

39

OT/Tenach:

- * Philo van Alexandrië (1^e eeuw AD), een Joodse geleerde, maakte onderscheid tussen "heilige boeken" en apocriefe.
- * Flavius Josephus (1^e eeuw AD), een prominente Joodse geschiedschrijver, bevestigde in "*Tegen Appion*" (1:8) deze 22 boeken van de Tenach:
 - De 5 van Mozes
 - 13 profetische boeken en
 - 4 met lofprijzingen en leefregels (Psalmen, Spreuken, Prediker en Job of Hooglied).
 - Ruth zag hij ws. als aanhangsel van Richteren en Klaagliederen

40

OT/Tenach:

- * Baba Bathra 14b/15a (Talmoed): Rabbijnse discussie over volgorde.
- * In Jamnia discussieerden de rabbijnen (90 AD) over de bestaande verzameling boeken, maar namen geen nieuwe op, verwijderden er geen, en bevestigden de toen bestaande canon.
- * Melito, bisschop van Sardis (170 AD; in Syrië) kwam met de oudste lijst van het OT na een studiereis (maar zonder Esther).

41

NT: Criteria

- * Canoniciteit: Waarom deze 27, andere niet?
- * Apostoliciteit: Gezaghebbend omdat ze geschreven zijn door een apostel of door iemand dichtbij een apostel (Marcus, Lucas).
- * Het apostolisch getuigenis werd als gezaghebbend beschouwd: Zij waren erbij, hadden Jezus meegemaakt, de ontknoping aan den lijve ondervonden. Zij stonden bij Zijn lege graf, zagen Zijn kruisiging, ...
- * Zij gaven er als martelaren allemaal, behalve Johannes, hun leven voor.
- * Efz.2:20: Gebouwd op het fundament van de apostolische waarheid.

42

NT:

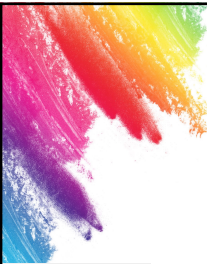
- * Na de 1^e apostolische eeuw kwamen er andere evangeliën in omloop die het echte apostolische evangelie bedreigden.
- * Oa. vanwege de behoefte aan meer kennis van hoe Jezus was, ging men speculeren en schrijven.
- * De "Apostolische Vaders" vanaf de 2^e eeuw AD: "Epistel van Barnabas", "Herder van Hermas", "Didache", "Martelaarschap van Polycarpus", "Clement", e.a.
- * Wettische neigingen, een meer moralistisch evangelie, gnostische trekken, duidelijk anders/afwijkend, andere nadrukken.

43

NT:

- * Als je Clement 1 leest, dan krijg je de indruk dat je met superheiligen te maken hebt.
- * Verborgene identiteit van de auteur: Sommigen leenden de naam van een apostel om er gezag mee te krijgen. Bv. |Epistel van Barnabas" is nooit door Barnabas geschreven
- * M.a.w.: Ze bevestigen eigenlijk (indirect) de superioriteit van de 27 NT Boeken.

44

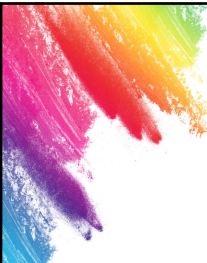

NT:

* Er zijn zo'n 50 apocriefe boeken geschreven in die periode: (ἀπόκρυφος: "geheim", "verborgen").

* "Proto-evangelie van Jakobus (broer van de Here)", "Evangelie van Pseudo-Mattheus", "Evangelie van de Maria-geboorte", "Geschiedenis van Jozef de Timmerman", "Evangelie van Thomas", "Evangelie van de Geboorte", "Evangelie van Nicodemus", "Evangelie van Filippus", en "Evangelie van de Egyptenaar", enz.

45

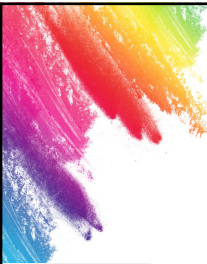

NT:

* Ook zijn er uiteenlopende Handelingen van de Apostelen in omloop. Bekend is vooral "Handelingen van Leucius", 5 in getal: "Handelingen van Paulus, van Johannes, van Andreas, van Petrus en van Thomas".

* Enkele epistels omdat ze moeilijk te produceren waren om echte authenticiteit te verkrijgen: "Epistel van de Apostelen", "Epistel aan de Laodiceënen" (Col.4:16), "Uittreksels van Paulus' Filippenzen en andere brieven", "3 Corinthiers" en "Correspondentie van Paulus" en "Correspondentie van Seneca".

46

NT:

* Openbaring heeft ook zijn apocriefe varianten: "Apocalyps van Petrus" (2^e eeuw AD), "Apocalyps van Paulus" (4^e eeuw AD). Beide hebben visioenen van hemel en hel: van zaligheid en lugubere straf.

47

Muratorische Canon (170 AD)

Ontdekt door Ludovico Antonio Muratori (1740 AD) in de Bibliotheek van Ambrosius in Milaan.

In het Grieks geschreven, in het Latijn vertaald (7^e/8^e eeuw).

Oudste gevonden lijst: Evangeliën, Handelingen, Johannes' brieven, Paulus' brieven, Judas.

Deuterocanonieke / Apocriefen werden als niet tot de kern behorend of als dwaling beschouwd, wel nuttig.

Waarom 170 AD? Bisschop Pius wordt genoemd (Rome, 140-155 AD...).

48

Athanasius' Lijst (367 AD)

In zijn 39th Festal Letter (Paasbrieven uit Alexandrië).

Meest complete lijst: Evangelien, Handelingen, Jakobus, Petrus' brieven, Johannes' brieven, Judas, Paulus' brieven, Hebreeën en Openbaring.

Ook genoemd als niet-canoniek maar nuttig: "Wijsheid van Salomo", "Wijsheid van Sirach", "Esther", "Judith", "Tobit".

Hebreeën: Athanasius dacht, evenals de Kerkvaders, dat Paulus de auteur was (hij heeft het over "de 14 brieven van Paulus").

Concilie van Rome (382 AD) en Carthage (397 AD) erkenning.

49

Wat ik zelf doe:

* Ik lees zelf de bijbel niet met het onderscheid OT/NT, maar deze: Gen.1-11 (schepping en probleem) en Gen.12-Opb.22 (Gods oplossing).

- * Misschien beter om het OT weer gewoon de Tenach te noemen:
 - Jezus refereert in Luc.24:44 aan de 3-delige Tenach.
 - De term "OT" is een christelijke uitvinding van en kapt de Hebreeuwse wortels af (Tertullianus 200 AD)
 - "Het OT is niet oud en geen testament" (van Nieuwenhuizen).
 - Verwarrend.
 - Heb.8:13 gaat over het oude Mozaïsche Verbond dat verdwijnt, niet het hele OT.

50

Waarom de bijbel spreken?

Voor de transformatie en toerusting van de mens!

2Tim.3:16-17, Heb.4:12-13, Rom.12:1-2
enz.